

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
МЕДИКАМЕНТОЗНА АЛЕРГІЯ В ПРАКТИЦІ СТОМАТОЛОГА**

Спеціальність: **221 «Стоматологія»**
Освітньо-професійна програма: **Стоматологія**
Код компонента в освітній програмі: **ВК 84**
Рівень вищої освіти: **другий (магістерський)**
Форма здобуття освіти: **очна (денна)**
Рік навчання: **5**
Семестр(и): **ІХ (осінній), Х (весняний)**
Тип освітнього компонента: **вибірковий**
Навчальний рік: **2028-2029**

Обсяг: **3 кредити ECTS (90 год.)**
Навчальні заняття: **практичні заняття, індивідуальні завдання**
Підсумковий контроль: **залік**
Пререквізити: **терапевтична стоматологія, дитяча стоматологія, дитяча хірургічна стоматологія, хірургічна стоматологія**

Кафедра/підрозділ: **кафедра внутрішньої медицини №2 і клінічної імунології та алергології імені академіка Л.Т. Малої**, вулиця Григорія Сковороди, 41, Харків

Керівник освітнього компонента: д. мед. н., професор **Бабаджан Володимир Данилович**,
e-mail: vd.babadzhan@knmu.edu.ua

Сторінка освітнього компонента в Системі дистанційного навчання ХНМУ (Moodle):
<https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=203>

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Вибірковий освітній компонент «Медикаментозна алергія в практиці стоматолога» включає до себе уявлення про механізми виникнення, клінічні прояви, можливості клінічної та лабораторної діагностики медикаментозної терапії, невідкладної допомоги при її виникненні. Така інформація допоможе лікарям різних спеціальностей максимально забезпечити себе та стоматологічних пацієнтів від виникнення ускладнень медикаментозного лікування та застосування різноманітних матеріалів у їх щоденній практиці.

Вивчення вибіркового освітнього компоненту дозволить лікарю-стоматологу застосувати методи діагностики та лікування медикаментозної алергії, визначити безпечність різноманітних медичних препаратів та матеріалів. Таким чином, вивчення дисципліни потрібно лікарям-стоматологам, лікарям-протезистам, дитячим стоматологам та протезистам, хірургам-стоматологам, щелепно-лицевим хірургам та ін. у їх повсякденній практиці.

Вибірковий освітній компонент «Медикаментозна алергія в практиці стоматолога» призначена для навчання здобувачів освіти 5 року другого (магістерського) рівня вищої освіти.

МЕТА КУРСУ: поглиблення знань сучасних методів клінічної та лабораторної діагностики та лікування медикаментозної алергії необхідних у професійній діяльності стоматолога, дитячого стоматолога, хірурга-стоматолога, ортопеда-стоматолога, дитячого ортопеда-стоматолога які встановлені на основі освітньо-професійної програми.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

1. Відрізнити типи алергічних реакцій за Джелом і Кумбсом, знати класифікацію алергічних реакцій Кука.
2. Розуміти механізми та патогенез медикаментозної алергії в тому числі в умовах бойових дій.
3. Розуміти механізми та патогенез анафілаксії на медикаментозні засоби.
4. Бути знайомі з методикою проведення шкіряних прик-, скарифікаційних та внутрішньошкірних тестів, пач-тестів в діагностиці медикаментозної алергії та алергії на стоматологічні матеріали.
5. Бути знайомими та вміти застосовувати лабораторні тести в діагностиці медикаментозної алергії (тест дегрануляції базофілів, CAST-ELISA, Flow-CAST- тест активації базофілів по рівню експресії CD63 та CD203, тест трансформації лімфоцитів, тест активації Т-лімфоцитів по рівню експресії CD69).

6. Знати основні клінічні форми медикаментозної алергії (анафілаксія, гостра кропив'янка, ангіонабряк, ангіонабряк в ділянці гортані, анафілактичний шок, алергічний контактний стоматит).
7. Вміти лікувати медикаментозну алергію.
8. Вміти проводити дозоване дослідження (graded challenge) або дачу визначеної дози препарату (test dosing) для визначення сенсibiliзації до лікарських засобів.
9. Знати клінічні прояви, методи діагностики та лікування медикаментозної алергії на антибіотики, засоби для наркозу, локальні анестетики, стоматологічні матеріали, аналгетики, внутришньовенні рентгенконтрастні засоби, антигіпертензивні та інші препарати.
10. Знати клінічні прояви, методи діагностики та лікування медикаментозної алергії на ліки, що мають властивості гаптенів. Знати значення пач-тестів для її виявлення та попередження.
11. Вміти розпізнавати та здійснювати невідкладну допомогу при невідкладних станах при медикаментозній алергії (анафілаксія, анафілактичний шок, ангіонабряк в ділянці гортані).

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Перелік тем практичних занять (30 год.):

1. Типи алергічних реакцій за Джелом і Кумбсом, класифікація алергічних реакцій Кука. Види медикаментозної алергії.
2. Види медикаментозної алергії. Анафілаксія, в тому числі в умовах бойових дій.
3. Методика проведення скарифікаційних проб, прик-тестів та внутришньошкірних тестів з лікарськими засобами.
4. Методика проведення пач-тестів з лікарськими засобами.
5. Методи лікування медикаментозної алергії.
6. Лабораторна діагностика медикаментозної алергії: ІФА, ImmunoCAP, тест стимуляції базофілів, CAST-ELISA, FAST. Заняття 1.
7. Лабораторна діагностика медикаментозної алергії: ІФА, ImmunoCAP, тест стимуляції базофілів, CAST-ELISA, FAST. Заняття 2.
8. Медикаментозна алергія на антибіотики, в тому числі у поранених.
9. Медикаментозна алергія на аналгетики, внутришньовенні рентгенконтрастні засоби, антигіпертензивні та інші препарати.
10. Медикаментозна алергія на локальні анестетики та засоби для наркозу, в тому числі у поранених.
11. Медикаментозна алергія на ліки, що мають властивості гаптенів. ПАЧ-тести. Види стандартизованих алергенів для проведення ПАЧ-тестів.
12. Клінічні форми медикаментозної алергії. Гостра кропив'янка, ангіонабряк, медикаментозна токсикодермія.
13. Клінічні форми медикаментозної алергії. Алергічний контактний стоматит. Багатоформна ексудативна еритема, синдром Стівенса-Джонсона, Лаєла, DRESS-синдром.
14. Невідкладні стани (анафілактичний шок, ангіонабряк (набряк Квінке) та гостра кропив'янка) в клінічній практиці, в тому числі у поранених. Заняття 1.
15. Невідкладні стани (анафілактичний шок, ангіонабряк (набряк Квінке) та гостра кропив'янка) в клінічній практиці, в тому числі у поранених. Заняття 2. Залік.

Перелік тем самостійної роботи студента (60 год.)

1. Загальні питання діагностики, лікування та профілактики медикаментозної алергії.
2. Шкіряні проби. Прик-тести та скарифікаційні проби в діагностиці та попередженні медикаментозної алергії.
3. Сироватки та імуноглобуліни. Протиправцева та антирабічна сироватки. Ускладнення застосування сироваткової хвороба. Попередження. Лікування.
4. Медикаментозної алергії. Анафілаксія, алергічний контактний стоматит.
5. Шкіряні проби (прик-тести, скарифікаційні проби), пач-тести в діагностиці медикаментозної алергії. Стандартизовані лабораторні методи діагностики медикаментозної алергії.

6. Діагностика, лікування та попередження алергії на антибіотики та засоби анестезії, в тому числі у поранених. Значення шкіряних тестів для діагностики сенсibiliзації до алергенів.
7. Діагностика, лікування та попередження алергії на локальні анестетики. Значення шкіряних тестів для діагностики сенсibiliзації до алергенів.
8. Гіперчутливість до ліків, що мають властивості гаптенів. Пач-тести.
9. Невідкладні стани в алергології. Анафілактичний шок в практиці стоматолога: діагностика та лікування. Підготовка до заліку.

СРС спрямована на поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час аудиторного навчання та сприяють формуванню професійних компетентностей. Результати СРС підлягають контролю та включені до підсумкового контролю знань.

Консультації: онлайн, за попередньою реєстрацією на сторінці курсу в Системі дистанційного навчання курсу.

Методи навчання: виконання вправ та практичних робіт, розв'язання ситуаційних завдань та кейсів, метод стандартизованого пацієнта

ОЦІНЮВАННЯ

Поточна навчальна діяльність (ПНД). Оцінювання успішності здобувачів освіти здійснюється відповідно до Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ (<https://knmu.edu.ua/documents/normatyvni-dokumenty-navchalnogo-proczesu/>). Оцінка за практичне чи підсумкове заняття становить від 2 до 5 балів. Подання завдань за запізненням з неповажних причин тягне за собою зниження оцінки відповідно до відсотка запізнення в часі від часу виконання завдання. Завдання перевіряються до 24 год. Оцінки виставляються у електронний журнал. Незадовільні оцінки відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

В кінці семестру середня оцінка за семестр конвертується у багатобальну оцінку (70 – 120 балів) відповідно до таблиці 1 Інструкції з оцінювання (див. вище). Середнє арифметичне ПНД за обидва семестри становить загальну навчальну діяльність (ЗНД).

Індивідуальні завдання (ІЗ) оцінюються до 10 балів.

Підсумковий контроль. Залік. Умовою допуску до заліку є набрання 120 балів ЗНД.

Оцінка з дисципліни (ОД). ОД = ЗНД+індивідуальні завдання.

Оскарження результатів підсумкового контролю проводиться у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

ПОЛІТИКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рекомендації щодо роботи на курсі: брати активну участь у всіх формах роботи на заняттях, присвячувати 1-2 год. щодня виконанню самостійної роботи та підготовці до занять, ставити запитання під час занять, відвідувати консультації, вчасно здавати завдання та виконувати усі форми контролю.

Відвідування занять. Відвідування лекцій та практичних занять є обов'язковим. Формою одягу під час офлайн-занять є білий медичний халат. При запізнення більше ніж на 5 хвилин ви можете бути не допущені до заняття. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

Академічна доброчесність. ХНМУ стоїть на позиціях нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Будь-які порушення принципів академічної доброчесності тягнуть за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).

Використання електронних гаджетів та інструментів штучного інтелекту допускається лише з дозволу викладача.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здобувачі з особливими освітніми потребами мають зв'язатися з викладачем задля розробки індивідуальної освітньої траєкторії.

Час відповіді викладача: 12 годин.

Технічні вимоги до роботи на курсі:

-доступ до комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона

-корпоративний обліковий запис Google з власним фото

-навички роботи з Google Workspace (Google Meet, Docs, Sheets, Slides, Forms) та Moodle

Технічна підтримка: АСУ (ev.shevtsov@knu.edu.ua), Google (tehotdelknu@gmail.com), Moodle (al.korol@knu.edu.ua)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Клінічна імунологія та алергологія: підручник / В.В. Чоп'як, А.М. Гаврилюк, С.О. Зубченко та ін. Київ: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2024.- 496.
2. Клінічна імунологія та алергологія: посібник для проведення практичних занять для студентів стоматологічного факультету/ В.В. Чоп'як, Г.О.Потемкіна, В.Д.Бабаджан [та ін.] Львів: Видавець Тетюк Т.В., 2015.-184 с.
3. Клінічна та лабораторна імунологія: підручник: у 2 тт., Т 1. /За ред. В.Д. Бабаджана, Л.В. Кузнецової, П.Г. Кравчуна, А.І Курченка; 2-е вид.; переробл. і доповн. Київ: МЕДПРИНТ, 2022.- 752 с.
4. Клінічна та лабораторна імунологія: підручник: у 2 тт., Т 2. /За ред. В.Д. Бабаджана, Л.В. Кузнецової, П.Г. Кравчуна, А.І Курченка; 2-е вид.; переробл. і доповн. Київ: МЕДПРИНТ, 2022.- 600 с.
5. Oxford Handbook of Clinical Immunology and Allergy/ Fourth edition/Edited by Gavin Spickett. – Oxford University Press, 2020 - 677 p.- Режим доступу: <https://academic.oup.com/book/29846>; <https://doi.org/10.1093/med/9780198789529.001.0001>
6. EAACI Molecular Allergology. User's Guide 2.0/ Ed.: S.Dramburg, Ch.Hilger, A.Santos, L.Vecillas.// EAACI, 2023.-386 p.- Режим доступу: https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://hub.eaaci.org/resources_documents/molecular-allergology-users-guide-2-0/&ved=2ahUKEwil24e_IsaIAxWcBNsEHZOiOIEQFnoECBUQAQ&usg=AOvVaw2vLJbT0KqYBg15C2GB-Tiw
7. Побічна дія ліків: алергічні реакції: навчальний посібник для лікарів, лікарів-інтернів за фахом «Загальна практика-сімейна медицина» та «Внутрішні хвороби» / В. І. Кривенко, І. В. Непрядкіна, О. П. Федорова [та ін.].– Запоріжжя : [ЗДМУ], 2020. – с. 134
8. Drug allergy: A 2022 practice parameter update/ David A. Khan, MD, Aleena Banerji, MD, Kimberly G. Blumenthal// J Allergy Clin Immunol.-2018.-V.150, N 6.-P.1333-1393.
9. Лекції д.м.н. професора Бабаджана В.Д. 2025 – 2026 навч. року.
10. Component-Cross-reactivity-Map-150903_en. - Режим доступу: <http://www.inunimai.org/cms/index.php/xmap-en>

В.о. завідувача кафедри внутрішньої медицини №2 і клінічної імунології та алергології імені академіка Л.Т. Малої
Павло КРАВЧУН